

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

ШАБЫТ

айлық журналы
ежемесячный журнал
№6 (6) 20.05.2014

*Ұлттық өнердің
өнерлі тұлғалары*

КАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!!!

Міне, көзді ашып - жұмғанша оқу жылы да аяқталды. Бұл жыл еліміздегі өнер, мәдениет, ғылым саласы үшін маңызды әрі мағыналы жылдардың бірі болғаны көңілге қуаныш ұялатады. Соның бір айғағы - оқу ордамыздың қабырғасында ректор, профессор Айман Қожабекқызының қолдауымен өздеріңіз оқып, хабардар болып жүрген «Шабьт» журналының жарық көруі. Ұлағатты ұстаздарымыз профессор Ә.Сығай, профессор Б.Нөгербектің берген ақыл - кеңестерінің көмегі арқылы бүгінге дейін өздеріңізбен бірге болдық. Осы уақыт аралығында белсенді студенттер мен оқытушылар өз жұмыстарын оқырман назарына ұсынып, ой елегінен өткізген тұжырымдарын ортаға салды. Қолымыздан келгенше әр жұмысты жариялауға тырыстық.

Ендігі тұста журналдың оқу жылына қорытынды жасаған кезекті санын ұсынып отырмыз. Университет табалдырығын аттағалы отырған жас талапкерлерге сәттілік тілеп, өнер әлеміне білікті маман атанып қанат қаққалы отырған түлектерге ақ жол тілейміз!

Шығармашылық жолда биік белестерді бағындырып, асқар асуларға жетіңіздер! «Шабьт» журналының ұжымы жаздық демалысқа шығатынын жариялап, өздеріңізбен алдағы оқу жылында қауышатынымызды айтқымыз келеді.

Құрметпен, журналдың бас редакторы,
Гүлім Көпбайқызы

Ағалар алқасы:

Мұсаходжаева А.Қ. - ҚР халық артисі, профессор
Дүйсекеев К.Д. - ҚР еңбек сіңірген қайраткері
Мейрамов Т.У. - ҚР халық артисі, профессор
Мұқанова Р.Қ. – ҚР еңбек сіңірген қайраткері
Нөгербек Б.Р. - ҚР еңбек сіңірген қайраткері, профессор
Сығай Ә.Т. - ҚР еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор
Юсупова А.К. - өнертану кандидаты

Редакция мүшелері:

Бас редактор: Гүлім Көпбайқызы
Жауапты хатшы: Мерлан Рымжан
Тілшілер: Қуат Ежембек
Балжан Бекмағамбет
Мирас Әбіл
Александра Поршнева
Камила Габдрашитова
Евгений Лумпов
Дизайнер: Ахат Азтай
Фототілші: Досжан Аяған

Редакцияның мекен жайы:

Байланыс телефоны: +77756282848, +77751393919

Редакциялық басылым бөлімі

Мекен жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғылы 50, 2 қабат №237

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

МАЗМҰНЫ

Мәдени жаңалықтар

4 бет

Әкім ағаның әңгімелері...

5 бет

Өнертанудың алғашқы қарлығаштары

6-7 бет

Төл өнерді түлеткен...

8-9 бет

Көмір

10 бет

Қиял көкжиегі

11-15 бет

«Ес - аймақ» - атауы ескірмейді

12 бет

Өлең өрнегі

13 бет

Жасын

14 бет

Бір рөл - бір актер

16-17 бет

Қазақы шахмат

18 бет

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

МӘДЕНИ ЖАҢАЛЫҚТАР 4

Кітапхана күнделігінен..

Қазақ Ұлттық Өнер университетінің ізденушілері табиғат сыйға тартқан ұлы қасиет - сан қырлы өнердің иесі. Университетіміз шығармашылық ордамыз болса, алға қадам басып келе жатқан «Шабьт» журналымыз бойымызға ерекше жігер беретіндей. Бұл біздің университетіміздің - мақтанышы, ілгері басып келе жатқанымыздың айғағы. Осы тұрғыда шығармашылық ордамыздың ақпараттық кітапхана бөлімі де қызу шығармашылық үлесін қосуда. Ақпараттық кітапхана қызметінің «Медиатека» бөлімінде қазақ киносынан бірнеше фильм жинағы келіп түсті. Көрем деушілерге есік ашық. Сатыбалды Нарымбетовтің «Қызжылаған», Болат Қалымбетовтің «Сардар», Мәжит Бегалиннің «Тұлпардың ізі» және де өзге де фильмдерді көре аласыздар.

Ал, «Оқу залы» бөлімінде орыс композиторы Николай Римский-Корсаковтың 170 жылдығына арналған «Табиғаттан нәр алған (С природой он дышал..) атты шағын көрме ұйымдастырылды. Салиндина Гүлнар Есімбекқызы: «Оның “Моцарт және Сальери” және де “Ажалсыз Кощей” опералары әлем композициясының маңызды шығармаларының бірі болса, “Оркестровка негіздері” және “Тәжірибелі Гармония оқулығы” атты еңбектері өзінің ғылыми - педагогикалық маңызын осы күнге дейін жоймай келеді. Бұл туындылардың барлығы да біздің студенттер қолдана алады» деп, пікірімен бөлісті.

Сонымен қатар, студенттер әлем кино және театр өнеріне байланысты көптеген әдебиет жинақтарын электронды нұсқада оқи алады.

Нүргүл Абдуллаева

25.04. Астана қаласындағы Қазақ Ұлттық Өнер университетінің Ж. Жабаев атындағы концерт залында Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, күйші Жанғали Жүзбайдың «Кертолғау» атты жеке шығармашылық кеші өтті.

27.04. Елордамыздағы Ұлттық академиялық кітапханада «Тілім менің - тірлігімнің айғағы» атты пікірталас болды.

10.05. Қалибек Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театрында «Асылдың сынығындай Асылболат» атты Қазақстанның еңбек сіңірген артисі Асылболат Смағұловтың шығармашылық кеші өтті.

12.05. «Астана Опера» Мемлекеттік опера және балет театры аты аңызға айналған «Ла Скала» театрымен бірлесе отырып, «Тоска» операсының тұсаукесерін ұсынды.

13-14.05. Қалибек Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театрында Сұлтанәлі Балғабаевтің «Әйелдер әлемі немесе ең жақсы еркек» пьесасы «Махаббат сиқыры» деген атпен сахналанып, комедияның премьерасы болды. Режиссері Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері - Болат Ұзақов.

15.05. Астана қаласындағы Ұлттық академиялық кітапханада жазушы марқұм Сайын Мұратбековтің «Жусан иісі», «Басында Үшқаранын» атты әңгімелеріне талдау жасалды. Бұл шараға зиялы қауым өкілдерімен қатар әдебиет әлеміне қызығушылық танытқан жастар да қатысты.

18.05. Қазақ Үкіметі осы күнді биылдан бастап, «Түркі жазуы күні» деп белгіледі. Дәл осы күні Күлтегін ескерткішінің көшірмесі Моңғолиядан Астанаға жеткізіліп, Еуразия Ұлттық университетіне орнатылған еді.

ӘКІМ АҒАНЫҢ ӘНГІМЕЛЕРІ...

Мен оқырман қауымды аса құрметтеймін. Жазушының оларсыз күні жоқ. Дәрігер адамның тәнін емдесе, жазушы жанын емдейді. Біз дәл медицина қызметкерлері секілді тер төкпесек те, қиналған кезде бізді іздейді. Алматыда жүргенімде тіпті жігіті тастап кеткен қыздар келетін күндер болды. «Аға не істейміз?» деп. (бір күліп алды) Мен айтам: «Біздің арамызда Сайын бар, бұл мәселені сол Сайын ағаларыңнан сұрандаршы. Мен бұл жағынан шорқақ екенмін», - деп Мұратбековке жіберемін. Сайын майын тамызып айтады жақсылап. Ол жазу өнеріне де, сөйлеу өнеріне бірдей бейім жан еді. Әңгіме түбін түсіріп айтады, жазса алдына жан салмайды. Ал енді, керісінше менің екі досым болды. Бірі Қалихан Ысқақ, екіншісі Рамазан Тоқтаров. Олар тек қана 24 сағат өздері сөйлеп кетеді де, барған жерінде ешкімге сөз бермейді. Бір күні Шымкент облысындағы Арысқа жол жүрдік. Ол кезде біздің оқырманымыз өте көп, халық мәдениет үйіне симай кететін. Сосын соңына қарай ақсақалдар бізбен сырласу, әңгімелесу мақсатымен қой сойып жеке үй даярлап қонақ етті. «Ал, енді Әкім қарағым келіп қалыпсың, сөз баста!» деп, бірінші маған кезек берді. Мен өзі сөйлейтін жерден қашып жүрем. Қалиханның күйеу баласы едім. Бұл кісінің алдында сөйлегенім ыңғайсыз болар деп құтылып кеттім. Содан кейін Қалихан жіберді аттың басын. Сағат күндізгі төрттер де бастаған, содан сағат сегіз болды. Ағам әлі сөйлеп отыр. Ас келді, сорпа іштік. Сағат он болды. Мен сәл тынығып алайын, қазір қайтып келемін ғой деп, өтірік айтып кетіп қалдым. Сағат түнгі үште оянып кетсем Қалихан ағам әлі сөйлеп отыр екен. Ақырын сол жерге жақындап қарасам, алты шалдың алтауы да ұйықтап қалған. Қалихан әлі ұрып отыр екен. (Ішек сілесі қата күлді) Міне, сондай әзіліміз жарасқан керемет топ болдық.

Менің байқағаным, оқырманның көбі кітапты қиналған кезінде оқиды екен. Мысалға, махаббаттан теперіш көрген қыз балалар, мұңы бар әкеден, шешеден айрылған адамдар әдебиетке құмар болады. Біз әдебиетте адам жанын зерттедік. Бізге дейінгі Мұхтар, Ғабит, Сәбит, Ғабиден және мен оларға Тәкен Әлімқұловты, Бердібек Соқпақбаевты қосам. Осы классиктеріміз өмір туралы ұстаз ретінде үн қатады, яғни ақыл айтып жазады екен. Ал біз, әдебиетке 60-шы жылдары келген буын оқырманмен сырласып отырып жазамыз. Біздің буын шамамен қырық шақты адам болып Қазақстанның әр аймағынан келді. Әбіш Кекілбаев, Жүмекен Нәжімеденов, Қалихан, Оралхан тағы басқа мықтылар көп еді. Қазір сол қырық шақты адамды көбі ұмыта бастағанына менің жаным ауырады. Мәселен, Жайсаңбек Молдағалиев деген Қостанайлық жазушы болды. Артында іздеушісі жоқ па білмеймін, аты аталмайды, кітаптары шықпайды. Бірақ жақсы әңгімелері бар еді. Ақан Нұрмановты мен он рет мақтап айттым. «Ақан классик еді ғой, осыны шығарсаңдаршы, өй!» деп. Жаздым да баспасөзге. Ешқайсысы былқ етпейді. Таң қалам. Ешкімге керегі жоқ бір кітаптар шығып жатыр. Өкінішті.

Әдебиет - күнделікті өзіңнің өмірің, ойың, түнде жатқанда көрген түсің. Кеше сен бір қызды театрға шақырдың, ол уақытыңда келмеді. Сен күйіп жанып, өртеніп не болғанын білуге барсаң басқа бір жігітпен отыр. Трагедия емес пе? Әй, уәде қайда? Содан кейін төбелес шығарсаң, милиция келіп ананы алмай, сені алып кетеді. Одан бетер трагедия. Материалды алыстан іздеме, өзіңнің жаныңнан ізде. Сен жаныңмен қиналып жазсаң, оқырман жаны қиналып оқиды, сен күліп отырып жазсаң, күліп отырып оқиды, жылап отырып жазсаң, жылап отырып оқиды. Сондықтан әдебиет өмірден алыс әлем емес. Бірақ, аяқтың астында жатқан дүние де емес. Талантың бар ма бар, жоқ па жоқ. Талант деген сол.

Сіздерге тапсырма құрметті оқырман! Сайын Мұратбековтің «Күзгі бұралаң жол» деген шағын ғана әңгімесі бар. Менің түсінуім бойынша ол романның жүгін артатын туынды. Сол шығарманы кітапханадан тауып алып оқып көріңдер! Сайынның жанын сонда түсінесіңдер!

ӨНЕРТАНУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАРЛЫҒАШТАРЫ

Бас қаламыз Астананың мәдениетінің дамуына үлес қосуда 1998 жылы Елбасының қолдауымен Сарыарқа төрінде «Қазақ музыка академиясы» ашылып, ректорлық лауазымына талантты скрипкашы Айман Қожабекқызы Мұсақожаева лайық деп тағайындалған еді. Алғашқы ашылуынан бүгінгі күнге дейін аталмыш оқу орнының ұстаздары мен шәкірттері өз өнерлерімен Отанымызды әлемдік сахналарда мойындатып келеді. Қазақ музыка

академиясы 2010 жылы «Қазақ Ұлттық Өнер Университеті» мәртебесін алды. Осы жылдары Университет «Өнертану және операторлық өнер», «Кескіндеме және сурет», «Хореография» сынды мамандықтармен толықтырылып, студенттерді қабылдай бастады.

Соның бірі, 2010 жылдан бастап «Өнертану және операторлық өнер» кафедрасы ашылып, «Кинотану», «Театртану», «Кинотеледраматургия», «Операторлық өнер» мамандықтары бойынша алғашқы түлектерді қабылдады. Кафедраның негізінде жазушы, драматург, профессор Әкім Тарази, кинотанушы, профессор Бауыржан Нөгербек, дарынды кинорежиссер Әсия Сүлжева, театртанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Еркін Жуасбек, ағайынды операторлар Әубәкір Сүлжеев, Болат Сүлжеев, жас оқытушылар Әсем Намазбекова, Жанна Ибрагимова, Ақмарал Кемелхановалар ұстаздық қызметтерін бастады. Осы жылы Өнертану кафедрасына үш мамандық бойынша он бес студент оқуға қабылданды. 2011 жылы «Өнертану» өз алдына жеке кафедра болып, профессор, театртанушы Әшірбек Сығай, драматург Роза Мұқанова, кинотанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Назира Мұқышева, кинотанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Инна Смаилова, театртанушы, өнертану ғылымдарының магистрі Жаңагүл Сұлтанова, Өнертану мамандығының жетекшісі, өнертану ғылымдарының кандидаты Ардақ Юсупова, кинотанушы Сәкен Нөгербек сынды ұстаздармен толықты.

2010-2014 ж.ж «Өнертану» мамандығының алғашқы түлектері төрт жылдық оқу жылы бағдарламасы барысында:

1. 2014 жылы бітіруші түлектер арасында өткізілген тест барысында университет деңгейінде ең жоғары көрсеткішке қол жеткізді;

2. 2012-2013, 2013-2014 оқу жылдарында «Кинотану» мамандығының студенттері Көпбаева Гүлім, Габдрашитова Камила екі жыл қатарынан Қазақстан Республикасы Президентінің шәкіртақысы (Астана қ.), сондай - ақ, Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президенті Елбасының Қоры шәкіртақысының иегерлері атанды (Алматы қ.);

3. Алматы қаласында ұйымдастырылған республикалық пән аралық олимпиадада «Театртану» мамандығының студенті Тұрғанов Олжас, «Кинотану» мамандығының студенті Габдрашитова Камила, «Кинотеледраматургия» мамандығының студенті Қазақбаева Альфия мақтау қағаздарымен марапатталды;

ӨНЕРТАНУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАРЛЫҒАШТАРЫ

Бас қаламыз Астананың мәдениетінің дамуына үлес қосуда 1998 жылы Елбасының қолдауымен Сарыарқа төрінде «Қазақ музыка академиясы» ашылып, ректорлық лауазымына талантты скрипкашы Айман Қожабекқызы Мұсақожаева лайық деп тағайындалған еді. Алғашқы ашылуынан бүгінгі күнге дейін аталмыш оқу орнының ұстаздары мен шәкірттері өз өнерлерімен Отанымызды әлемдік сахналарда мойындатып келеді. Қазақ музыка

академиясы 2010 жылы «Қазақ Ұлттық Өнер Университеті» мәртебесін алды. Осы жылдары Университет «Өнертану және операторлық өнер», «Кескіндеме және сурет», «Хореография» сынды мамандықтармен толықтырылып, студенттерді қабылдай бастады.

Соның бірі, 2010 жылдан бастап «Өнертану және операторлық өнер» кафедрасы ашылып, «Кинотану», «Театртану», «Кинотеледраматургия», «Операторлық өнер» мамандықтары бойынша алғашқы түлектерді қабылдады. Кафедраның негізінде жазушы, драматург, профессор Әкім Тарази, кинотанушы, профессор Бауыржан Нәгербек, дарынды кинорежиссер Әсия Сүлжева, театртанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Еркін Жуасбек, ағайынды операторлар Әубәкір Сүлеев, Болат Сүлеев, жас оқытушылар Әсем Намазбекова, Жанна Ибрагимова, Ақмарал Кемелхановалар ұстаздық қызметтері бастады. Осы жылы Өнертану кафедрасына үш мамандық бойынша он бес студент оқуға қабылданды. 2011 жылы «Өнертану» өз алдына жеке кафедра болып, профессор, театртанушы Әшірбек Сығай, драматург Роза Мұқанова, кинотанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Назира Мұқышева, кинотанушы, өнертану ғылымдарының кандидаты Инна Смаилова, театртанушы, өнертану ғылымдарының магистрі Жаңагүл Сұлтанова, Өнертану мамандығының жетекшісі, өнертану ғылымдарының кандидаты Ардақ Юсупова, кинотанушы Сәкен Нәгербек сынды ұстаздармен толықты.

2010-2014 ж.ж «Өнертану» мамандығының алғашқы түлектері төрт жылдық оқу жылы бағдарламасы барысында:

1. 2014 жылы бітіруші түлектер арасында өткізілген тест барысында университет деңгейінде ең жоғары көрсеткішке қол жеткізді;

2. 2012-2013, 2013-2014 оқу жылдарында «Кинотану» мамандығының студенттері Көпбаева Гүлім, Габдрашитова Камила екі жыл қатарынан Қазақстан Республикасы Президентінің шәкіртақысы (Астана қ.), сондай - ақ, Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президенті Елбасының Қоры шәкіртақысының иегерлері атанды (Алматы қ.);

3. Алматы қаласында ұйымдастырылған республикалық пән аралық олимпиадада «Театртану» мамандығының студенті Тұрғанов Олжас, «Кинотану» мамандығының студенті Габдрашитова Камила, «Кинотеледраматургия» мамандығының студенті Қазақбаева Альфия мақтау қағаздарымен марапатталды;

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ШЫН ЖҮРЕКТЕН...

7

4. Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрлігінің бастамасымен ұйымдастырылған студенттердің ғылыми - зерттеу жұмыстарында (НИРС) екі мәрте «Кинотану» мамандығының студенттері Көпбаева Гүлім, Габдрашитова Камила және бір мәрте Балтабаева Тоғжан министр Б.Жұмағұлов мырзаның атынан дипломант иегерлері атанды;

5. Тұңғыш рет Университет қабырғасынан ректор, профессор Айман Қожабекқызының, профессор, театртанушы Сығай Әшірбек Төребайұлының қолдауларымен «Шабьт» журналын жарыққа шығарды. Бас редакторы «Кинотану» мамандығының түлегі Гүлім Көпбайқызы;

6. Биыл дарынды режиссер Шәкен Аймановтың 100 жылдығына орай оқу ордамызда бір апта режиссер фильмдерінің көрсетілімі мен қатар Ш.Айманов пығармашылығына байланысты ғылыми конференция өткізілді. Аталмыш шараны ұйымдастырушы «Кинотану» мамандығының студенті Көпбаева Гүлім болды.

7. Астаналық кәсіби мамандар мен киносүйер көрерменге арналған «KINOMUZA» атты жаңа кино клуб ашылып, аталмыш жобаның дамуына да түлектер айтарлықтай өз үлестерін қосуда.

Өнертанудың алғашқы он бес түлегі оқудағы озат білімдерімен бірге, Университеттің қоғамдық жұмыстары, жатақханадағы өмірде де бір үйдің балаларындай ұйымшыл тату, пығармашыл студенттер ретінде де өз мамандықтарының ізбасарларына үлгі көрсетуде. Сол себептен де мақаламызға «Өнертанудың алғашқы қарлығаштары» деген тақырып арқау болды. Астана төрінде өз кірпішін қалаған «Өнертану» саласының болашақ жас мамандары бас қаламызбен бірге өзге де

қалаларда театр, кино және драматургия саласы бойынша төрт жыл бойы жиған білімдерімен өз үлестерін қосады деген үміттеміз.

2013 жылы оқу ордасы өзінің 15 жылдық мерейтойын Республикалық және әлемдік деңгейде ерекше атап өтті. Жаңа 2015 оқу жылында да «Өнертану» кафедрасы төрт мамандық бойынша студенттерді қабылдайды. Өнертанудың алғашқы қарлығаштары болса үлкен белестерге қанаттарын қақты.

Әсем Чапайқызы
«Өнертану» кафедрасының оқытушысы,
Өнертану ғылымдарының магистрі

ТӨЛ ӨНЕРДІ ТҮЛЕТКЕН...

Қазақ киносына үлес қосып жүрген режиссерлеріміздің арасында нәзік жанды аруларымыз да жоқ емес. Солардың бірі - алпыстың асқарына шыққан Әсия Сүлеева. Өмір жолын деректі фильм түсірумен бастаған режиссер қазақ кино өнерінің тарихына осы уақытқа дейін аз үлес қоспапты.

Әсия Сүлеева - кинорежиссер, сценарист, ұлағатты ұстаз Кеңес Одағы кинематографистерінің мүшесі (1982). 1950 жылы 1 наурызда Жамбыл облысы Қордай ауданы Георгиевка ауылында дүниеге келген. 1975 жылы Бүкіл советтік Мемлекеттік кинематографистер институтының телевидение және деректі фильм режиссерлері бөлімін тамамдады (Л.М.Кристи шеберханасы). Бұл оқу ордасына қадам баспас бұрын оқушы Әсия Сүлеева мектеппен қатар «Қазақфильм» киностудиясындағы актерлік үйірмеде екі жыл айналысып жүріп, бұл үйірмені мектеп бітірген жылы тәмәмдады. Бірақ өнердегі жолын режиссер мамандығы, соның ішінде деректі фильммен байланыстыруға шешім қабылдаған. Көздеген мақсатына, аңсаған арманына жету үшін еліміздің атақты режиссерлернің бірі Сұлтан Қожықовтың классикалық туындыларының бірі «Қыз Жібек» фильміне басты рөлді сомдауға шақырған ұсынысынан бас тартып, режиссердің көмекшісі болуға рұқсат сұрайды. Алайда, режиссердің көмекшісі болу бұйырмай, «Қыз Жібек» фильмін түсіру кезінде актриса ретінде қатысып, Лев Варшавскийдің сценарий шеберханасында айналысты. 1969 жылы ВГИК - тегі профессор Л.Н.Дербышева шеберханасындағы: телевидения және деректі фильм режиссурасына оқуға түсіп, Л.М.Кристи шеберханасында «Кәмшат» деректі фильмімен

дипломын «үздік» деген бағаға қорғап шығады. Жогарғы оқу орнындағы жылдар бойы жинаған білімін халқына арнады. Өз отанында еңбек етуге бел буған режиссер кино өнерінің ыстығы мен суығына төзіп, қанша қиын кезеңдерді бастан кешсе де, қазақ кино өнеріне талай дүниелерді жарыққа әкелді. Төл киномызға 40-тан астам деректі фильм мен бірнеше балалар киносын қоржынымызға салды. Ұзақ жылдар бойы деректі фильмге бет бұрған режиссер өте жақсы фильмдерді дүниеге алып келді. Режиссер Ә.Сүлеева түсірген деректі фильмдері шабандарға, колхоз жұмысшыларына, өндіріс майталмандарына, еңбек адамдарына, өнер жолында жүрген әртістерге арналды. Олар: «Кәмшат» (1975), «Гори, гори ясно» (1976), «Нити» (1977), «Дом в саду» (1978), «Встречи на всю жизнь» (1979), «Жизнь на пуантах» (1980), «В Ваших интересах» (1981), «Орынбасар әндері» (1982), «В пяти шагах от вечности» (1983), «Палитра жизни» (1983), «Жан Малори. Путешествие по Казахстану» («Эдельвейс» киностудиясы 1990), «Алан Медоев. Гравюры из жизни» (С.Райбаевпен бірге - «Қазақфильм» 1991), «Атамекен» (ТПО «Улкиза» 1993), «Путешествие в историю Казахстана» (ҚР Президентінің ТРК, 1997), «Бекет-ата» («Скиф» студиясы Сорос фонды 2000).

Әсия Сүлеева бір сөзінде: «Деректі фильм менің алғашқы ұстазым, деректі фильмнен көп нәрсе үйрендім және деректі фильм мектебінен өткен адамға басқа жанрда фильм түсіру қиынға соқпайды» деген еді. Өзі де осы деректі фильмнің қиын сатыларынан өтіп, көркемсуретті және балалар киносында зор еңбегін сіңіріп, осы күнге дейін таң қалдырып келеді. Үлкен жеңістерге алып келген фильмдері - «Ауылым көктөбенің бөктерінде» (1986), «Сиқырлы демеуші» (2001), «Жеңіс семсері» (2013) болды. Балалар көркемсуретті киносының саласында бірнеше жыл еңбек етіп келе жатқан өнер иесі бұл тұста да талай жетістіктерге қол жеткізе алды. Атап айтсақ, 1986 жылы мамыр айында «Ауылым көктөбенің

бөктерінде» фильміне Азия, Африка және Латын Америка елдерінің ІХ халықаралық кинофестивалінде КСРО жастар ұйымының комитеті диплом мен жүлде табыстады. 2001 жылы «Синий птах» Халықаралық балалар кинофестивалінде «Сиқырлы демеуші» фильмі үшін «Всеукраинского благородного Фонда Надежды и Добра» дипломымен марапатталды және бір жыл бұрын жарық көрген «Жеңіс семсері» фильмі 86 сценарийдің ішінен ІІ жүлделі орынды иеленді.

Әсия Қалиқызына бірде: «Сіздің ойыңызша қазақ кино өнеріне қандай жаңалық алып келдіңіз?» - деп сауал қойғанымда, «Жаңалық ол деректі кино саласында деп айта аламын, бірақ мен ескі хроникаға келген кезде барлық деректі фильмдер тапсырыспен түсірілген фильмдер еді. Солардың ішінде көптеген фильмдер егін және мал шаруашылығы жайлы түсірілген туындылар болса, адамдар жайлы түсірілген фильмдер саусақпен санарлықтай болды. Ал хрониканың жағдайы әлі күнге дейін жағдайы мәз емес. Осы деректі киноға жаңа бағытта түсірілген фильмдер әкелу үшін 25 жыл бойы күресіп келемін. Бірақ хроникаға келуіме әлі де мүмкіндік болмай жатыр» деп жауап қатты.

Әсия Сүлеева өнерінің қайнар-бастауларын іздесек, ВГИК-ке түсуге талпынған Әсия институттағы шығармашылық конкурста «Біз атама барамыз» атты шағын әңгімесін жолдаған екен. Мәскеуде, болашақ кинематографистер даярлайтын институтта тәжірибелі мамандар әңгімені оқып, талқылады. Жазып отырған жанның бойында талант пен қабілеті бар екенін түсінген болу керек. Емтихан тапсыруға шақырылған болашақ режиссер тиісті сынақтардан өтті де, әр талапкердің қолы жете бермейтін оқу орнының студенті атанды. 1975 жылы дипломдық жұмысын үздік деген бағамен қорғап шығып, осы жылдан бастап 1984жылға дейін, шамасы 10 жыл аралығында өз білімін режиссер тек деректі фильмде ғана сынады.

Өмірден де, өнерден де жинаған тәжірибиесін Әсия Қалиқызы кино өнерінде жүрген талай жас талант иелерін өнер университетінің қабырғасында оқытып, ұстаздық мамандықта да қолдана алды. Тағдырдың ауыр тауқыметін кешіп, кино өнеріндегі ауыр соқпақтарды бастан өткізген талантты өнер адамын Алматы қаласындағы Т. Жүргенов атындағы Өнер академиясының «Режиссура» факультетіне ұстаздық мамандығына шақыртылып, күні бүгінге дейін осы мамандығын тастамай қазіргі таңда Астана қаласындағы Қазақ Ұлттық Өнер Университетінде еңбек етуде. 15 жылдан астам ұстаздық етіп келе жатқан өнер иесі көптеген жүлделі орындарға ие болып жүрген шәкірттерді тәрбиелеуде. 2010 жылы ақпан айының 5 жұлдызында Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрлігі, Т. Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер академиясы, Академияның Ғылыми кеңесінің шешімімен (№7 хаттама) Сүлеева Әсия Қалиқызына «Кино режиссурасы» кафедрасы бойынша «доцент» академиялық атағы берілді. Орасан зор еңбегінің арқасында еліміздің тәуелсіздігінің 20 жылдық қарсаңына орай «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» атты төсбелгімен сондай-ақ, Қазақ Ұлттық Өнер Университетінің қоғамдық өміріне белсене қатысқаны үшін арнайы алғыс хатпен марапатталды. Осындай марапаттарға ие болғаны, әрине Әсия Қалиқызының ең басты білімділігінің, өз мамандығына деген сүйіспеншілігінің, көп жылдар бойы жинаған тәжірибиесінің, адамгершілік қасиетінің, қызуқанды еңбегінің арқасы.

Кино өнерінде режиссердің қоршаған ортасында әрдайым жанынан табыла білген шығармашылық топтың ішінде өмірлік серігі Серік Райбаев, ақылшы ағасы Әубәкір Сүлеев, ізбасар ұлы Әнуар Райбаев және талантты бауыры марқұм Болат Сүлеев (1953-2011) болды. Олар қашан да Әсия Қалиқызын жеке өмірде қалай сыйласа, өнер жолында да әрдайым құрмет көрсетіп, шығармашылық жолда әр кезде арқау болып жүрген талант иелері. Өнер жолында «шығармашылық» деген ұғымның терең мағынасын түсініп, сол өнерге, кино өнеріне бүкіл өмірін арнап келе жатқан талантты режиссер, дарынды сценарист, өнегелі ұстаз Әсия Қалиқызының шығармашылық жолда әрқашан биік белестерден өрінуіне тілектеспіз!

КӨМІР

әңгіме

Ауыл үстінен мұқият зер салғанға ерекше көрініс байқалады. Аппақ қарға көмілген ауылдың дәл ортасына, әлдекім қара таңба басқандай.

Бүгін күні бойы табиғат ерекше көңілсіз, мұңлы болып тұрғаны. Не күлімдеп күн де шықпады, не жарқырап аспан да ашылмады.

- Оу! Көке! Қалайша жанбайды? Нашар дегеніңіз не? Біз үш жылдан аса қанша үйге түсірдік?! Мақтаудан басқа ештеңе естімеген едік!

- Айналайын! Керек емес. Алып кет, қарағым! Амал жоқ енді...

- Бұл бір қызық болды ғой. Азғантай нәрсемен не істейміз енді?

- Кешір, шырағым! Бірақ тездетпесең болмас. Аулаға да қар үйіліп, аяқ басар орын жоқ.

Осы сөздерден соң үй иесі тұтқаны орнына қойып, үстіндегі жамау шапанын қымтап, аулада шалқасынан жатқан бір төбе көмірге беттеді. Назары қара жұмыстан күстеніп кеткен алақанындағы аспандай көмір таста.

- Әй, Жаманкүл! Үйге су өкелші! - деген әйелінің даусы қаралы ойын бәліп жіберді.

- Әй, әкеннің... - деп, шарасыздығына күйінген отағасы, қолындағы тасты үйілген көмірге лақтырып, құдыққа беттеді. Төбеге дәл тиген тас иесінің отырған орнына сырғанай келе жайғасты.

Жылуы жоқ үйге кіру Жаманкүл үшін азап соңғы күндері. Жатса да, тұрса да сары уайымға салады өзін. Маза бермес ойлар көп. Барлығы зілдей ауыр: ұлының жоғары оқу орнынан қуылып жатқаны, әлі өмір көрмеген қызының тұрмысқа шығуға бел байлағаны. Бар мәселенің себебі бұған белгісіз.

Суға толы шелекті есік аузына қойып, темекісін тұтандырған бойда пештің алдына жайғаса берген.

- Сенде осы! Неге айналшықтап шықпайсың? Тисе бермеші сол қара бәлеге - деп, қызыл шаш қатыны байын бас салды.

- Сол бәлемен мына келген қыстан аман - есен дей бергенде, әйелі бұның сөзін аяғына дейін тыңдамастан:

- Ойбай-ау! Енді не істе дейсің маған? Ұлын анау! Қызың болса мынау! Өсекке қалмай тұрғанда байға беру керек! Ақшаны қай басымызға тарт дейсің? - деп, бұлқан - талқан болды.

- Шешене тасуыңды доғар! - деді, естігенінен жиіркенген Жаманкүл

Сайра байының соңғы сөздерін естімей қалды, әрине. Күнделікті ұрыс - керіс шаңырақтарын айналып өткендіктен, қараңғы үйге тыныштық тез орнады. Жаманкүл, пештің аузын айқара ашып, қып-қызыл майда шоктарға тесіле қарап отырған. Кенет кішкентай жүгірмегі арқасына асыла кетіп:

- Әке! Қарным ашты! - деді еркелей.

Сонда да тыныштық бұзылмады.

Қамыққан көңілін арқалап дүкенге бет алды. Қалтасында көк тиыны жоқ. Қазір ол мүлдем маңызды емес пе, қалай? Жаманкүлдың ішін жалмаған өртке теңесетін жалғыз нәрсе - ішімдік еді. Маңыздысы осы.

Түні бойы ауыл иттері тоқтаусыз ұлыды. Жан түршіктірердей ұлыды...

Ауыл үстінен мұқият зер салғанға ерекше көрініс байқалады. Аппақ қарға көмілген ауылдың дәл ортасына әлдекім қызыл таңба басқандай.

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚИЯЛ КӨКЖИЕГІ

II

Осы санда оқырман назарына
«анимациялық режиссура» мамандығынын
II курс студенті Сақиоллаұлы Қасиеттің
жұмыстарын назарларыңызға ұсынамыз.

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ОҚЫРМАН ХАТТАРЫНЫН 12

«Ес - аймақ» атауы ескірмейді

Р.С. Әйгілі «Ес - аймақ» атты театр труппасы алғаш Семей қаласында 1920 жылы ашылғаны алты алашқа белгілі. Труппаның тұңғыш мүшелері: Ғ. Төребаев, У. Тұрлыбеков, А. Әуезов, С.Арықова, Ә. Қашаубаев, И. Байзақов, Ж. Елебеков, Ж. Шаниндер болғандары бәрімізге аян. Бүгінде сол қасиетті атауды студенттер өздерінің труппаларына, қандай да бір пікірталас бірлестіктеріне серік етіп, насихаттап жүр. Соның бірі Семей қаласындағы

М. Төлебаев атындағы музыкалық колледждің болашақ маман иелері. Аталмыш оқу ордасының студенттерінен «Шабьт» журналына арнайы мақала түскен еді. Сол жұмысты өз оқырмандарымызбен бөлісуді жөн көрдік.

Бүгінде өнер ордамыздағы «Бұқаралық қойылымдар режиссурасы» мен «Актер шеберлігінің негізі» пәндерінің оқу бағдарламасына сәйкес курстық және дипломдық жұмыстарынан бастау алған «Студенттер театры» әр түрлі жанр бойынша көптеген қойылымдарды оқу театр сахнасында көрермен назарына ұсынып, тиісті бағасын алуда. Труппамыз халқымыздың көне салт - дәстүрлерін жаңғыртып, жаңа үлгіде жас ұрпаққа эстетикалық талғамға сай насихаттауды көздеп келеді. Оқу бағдарламасына сәйкес қойылымдар арқылы өнер сүйер жастарды театр өнеріне баулуда. «Студенттік театр» деп атағанмызбен нақтылы, заңды түрде бекітілмеген. Бекіту болашақтың, әкімшіліктің ісі. Дей тұрсақ та, ұжымымыз көптеген қойылымдарды көрермен назарына ұсынып, әр түрлі республикалық, облыстық театр фестивальдеріне қатысып, жүлделі орындарға ие болып, лауреат атанып жүрген жайы бар. Сондықтан студенттер театрын өздігімізше «Ес - аймақ» студенттер театры деп атап жүрміз.

«Ес - аймақ» алғашқы қазақ театр труппасының атауы болғандықтан, сол атауды ұмыт қалдырмаудың жолында арқаланып жүрміз. Труппаның алғашқы ұжымы елімізге еңбегі сіңген өнер майталмандары болса, бүгінде сол ардақтылардың ізін басушылар біздің «Ес - аймақ» студенттер театрының құрамындағы өнерпаздар. Атауы ескі болғанмен қойылымдары мен құрамы жаңа. Театрдың әр мүшесі қазақ театрының тарихымен терең танысып, сусындайды. Оқудан тыс уақыттарында театр өнерімен тығыз байланысып, көрген спектакльдерді талдап, өз көзқарастары мен ойларын ортаға салады. Театр өнерінің жастарға берері мол.

Біздің «Ес - аймақ» студенттер театры 2008-2009 оқу жылдары іргетасын қалап, қалыптаса бастады. Ең алғаш театрдың сахналаған спектаклі труппа жетекшісі Болат Камзиннің қаламынан туған «Кестелі орамал» болды. Кезекті қойылым «Дос туралы жыр» мелодрамасы. 2010 оқу жылындағы «Бұқаралық қойылымдар режиссурасы» пәнінің бағдарламасы бойынша IV курс студенттерінің дипломдық жұмысына арналып, «Атадан қалған сара жол» салт - дәстүрге құрылған драма жазылып, көрермендер мен ұстаздар назарына ұсынылды. Бұл пьесада қазақ халқының ескі салт-дәстүрі мен әдет-ғұрыптарының бірі «әменгерлік» тақырыбы көтерілді.

Репертуардағы бірнеше қойылымдарды атап айтсақ, М.Горькийдің «Өлімді жеңген ана», Б.Камзиннің «Әкім келеді», Л.Есембердиеваның «Қалталы күйсе қайдасыңды?» қойып, труппа ұжымы талай мәрте жеңістерге қол жеткізді. Сондай-ақ, театр ұжымындағы өнерпаздар Республикалық, облыстық және қалалық театр фестивальдерінің лауреаттары. Жалындаған жастар бар да, киелі «Ес - аймақ» атауы ешқашан ескірмейді!

Гүлсара Базар
Семей қаласы

Туған жер

Көрінеді ол көрінеді заңғар боп,
Сен кетпес жан жүрегім жыраққа.
Біздің жақта, биік биік таулар жоқ,
Таудан биік тұлғалар бар бірақ та.

Ән салғанда жауған жаңбыр себелеп,
Тамылжиды бар дүние албырап.
Біздің жақта табиғат жоқ керемет,
Табиғаты бөлек жандар бар бірақ.

Мен сағынбай туған жерді жүргем жоқ,
Сағынышым көрген емес сарқылып,
Біздің жақта түрлі түсті гүлдер жоқ,
Гүлден нәзік ару қыздар баршылық

Біздің жақта қалың нулы орман жоқ,
Қара ормандай ағайын бар ардақты.
Сондықтан да менде басқа, арман жоқ,
Туған жерден тауып жүрмін бар бақты

Бал махаббат (мектепке сағыныш)

Бар есімде балалықтың әр күні,
Өткен шақты аңсататын өзіңмен.
Махаббат па не деуші еді әлгіні
Сенің ғана көрінетін көзіңнен.

Ауласынан алыстамай үйіңнің,
Тостым талай мектебіңнің жолында.
Ұнау үшін әдемірек киіндім,
Қажеті боп қалар ма деп оның да.

Сыныбыңның күнде өтемің сыртынан,
Сен отырған терезеге көрініп.
Жанарыммен жақындауға ұмтылам,
Қос бұрымың қиялымда өріліп.

Жүрегіме бергендей ақ келісім.
Қызартады қан жүгіріп бетінді,
Сыныбыңның терезесі мен үшін,
Көңіліңнің терезесі секілді.

Қоңырауды күтем тағы асығып,
Көздегенім жүру емес қаңғырып,
Хаттарымды өзгелерден жасырып,
Кетуші едім сөмкесіне қалдырып

Үндемесе сүймегені деуші еді,
Жолдастарым жүрегімді жандырып.
Хаттарды емес, бал махаббат мен сені,
Сөмкесіне кетіппін ғой қалдырып.

ЖАСЫН

(басы өткен санда)

- Әй, не деп кеттің? Оның маған не қатысы...

- Қазір оңай заман емес, оңай емес. Сізді шет ел тыңшысы, яғни француздармен қарым - қатынасыңыз бар, «кеңеске қарсы бүлікке ие» - депті жалада.

- Не дейсің?

- Сөзімді бөлме! - деп қабақ қатты орыс шал. Бұл жерде кеңес сақшылары жоқ, олардан бұрын сізден бір шаруаның басын анықтамаққа алып келдім осында. Болмаса сырқатыңыздың кесірінен, ажалмен табысатын жайыңыз бар.

- Кім сырқат? Әй, сенің кім екенің, қайда әкелгенің маған бәрі - бір. Мен Мағжан Жұмабаев, ақын, партия мүшесі... қайсың барсың, Француз, Француз! - деп, бөлмені басына көтере даурығып жатыр ақын.

- Мағжан Бекенович, бұл жындыхана. Айқайламаңыз, жекірмегін. Сырқаттардың мазасын аласыз, тыныш...

- Жындыхана? Қайдағы жындыхана? Естеріңізден ауғаннан сауымысыздар? Неге әкелдіңдер мұнда? Жындыға ұқсаймын ба мен? Мен Мағжанмын, ақын Мағжан, Алаш Мағжаны. Шатасып тұрсың. Шатасып тұрсыңдар бәрің! - деп, Мағжан ауыр күрсіне бұрышқа қарай сырғып кетті.

- Жооқ Мағжан Бекенович түсіндірейін ендеше. Сіз Француз деген жігітпен ара - қатынасыңызды айтыңыз. Қайдан танысыз? Қашаннан танысысыздар?

- Француз? Оған не боқты? Бауырыма қолдарыңыздың ұшын да тигізбеңдер.

- В-о-о-т, ол Французаны сізден басқа кім таниды, ойланыңыз. Танысқан кездеріңізден бері оның түр - сипаты өзгерді ме?

Мағжан үнсіз қалды. Ойға шомылып кеткендей. Шынында бауырласып жүрген Французаны менен өзге ешкім танымайды. Мен онымен танысқалы биыл бесінші жылдың жүзі. Оның еш өзгермегенін неге байқамағам? Сол баяғы кара пальто, кара шляпа және мұртты. Мұртының қылына дейін өзгермеген екен ғой... Сонда ол кім? Кім болғаны?

- Жоқ... өзгермеген оның түр сипаты. Бес жыл болды. Менен басқа ешкім танымайды.

- Міне, енді дұрыыс. Мағжан Бекенович, әлгі Француз деген жігіт ешбір елдің азаматы емес. Ешкім білмейді оны, көрмеген ешқашан, танымайды ешбір жан. Ол елес шығар мүмкін. Тек сізге тиесілі елес.

Елес?... Міне, түсінікті болды. Французмен көше бойы сөйлесіп бара жатқанда жұрттың ауыр қарасы осыдан екен ғой, өз-өзіммен тілдескенмін бе қалай сонда? Ммм, мені жындыханаға сол үшін әкелген екен ғой бұлар. Мені жынды көрген ғой сонда... Қалайша? Неге мен? деген сансыз сұрақтар толқындап Мағжан санасында толықсып жатыр. Екі ай ақын жындыхананың қабырғасын тоздырған-ды. Осы арада Француз досы бірде - бір рет келмеді. Жазылды деген анықтамамен Мағжан емхананың қақпасынан шығып барады. Шыққаны сол-ақ еді ғой тағы да жолдың арғы беті Француз көзіне жас алып қарап тұр. Екі ай бойы сол жерде күтіп тұрғандай тегі. Мағжан көрмеген сыңайлы рухани күйзелісін ішке тыйып үнсіз жерге қарап кетіп барады. Сылтып басып барады. Жолдың арғы бетін жиектей Француз да аңдып келеді. Ақын жүгіріп пәтеріне кіріп кеткен-ді. Жанталаса есігін құлыптап жатыр ол. Мағжанның артынан :

- Мағжан..

Ақынның зәре құты қалмады. Ойбай-ау не керек саған? Жоқ, сен жоқсың. Елес, елес, елес - деп қайталаумен Мағжан көзін жұмып, құлағын жауып ентелеп отырып қалды.

- Мағжантай, өміріңнен бір жола гайып боламын. Десе де саған айтар соңғы шумақтарым бар, жазып алшы, өтінемін.

Мағжанға бұл ұсыныс ұнамаса да, жүрегі дауылша соғып әкетіп барады.

- Соңғы рет болсын Француз... Соңғы рет! - деп, ақ қағазы мен қаламын алып үстелге отыра кетті. Қол аяғы еріксіз дірілдеп кеткен ақынның, көзінде қаяу мұң, еріксіз жасқа толы жанар.

Француз жай ғана кеп баяғыдай өлең шумақтарын төгіп жатыр. Ақын үлгеріп жазып отыр. Бір кезде бөлме іші тыныштық күйіне бөленді. Мағжан «сосын? Тағы, тағы» - деп басын көтерді, Француз гайып болған екен. Сайтан ба, бұл не, не сұмдық Құдай-ау? - деп, жазғанына көз жүгіртіп шықты Мағжан. Өзіне - өзі сене алар емес. Қалайша? Қазақшасының өзі шорқақ Француз қалай ғана осындай туынды жасай алады? - деп үнсіз санасымен арпалысып отыр Мағжан. Ол өзі ұғар емес, әлгі Француз Мағжанның өзінің жанының ұшқыны екенін. Французаны өзі вундеркинд деп таниды, бірақ Француз жоқ қой. Ол Мағжанның ой өзегінің бір бөлігі емес пе еді... Мағжан ұғар емес, Француз, ақынның мұзасы екенін, ол оның шабыты емес пе еді. Енді, міне, ақынның көз жасы керуендей сырғыды, өмірі астан - кестен, жүрегі азалы. Алғаусыз сезімдерін есіне алды. Тыстағы терезе сырт етіп ашылып кеткендей, үстел үстінен бір сурет сырғып жерге орала құлап барады. Не қылған сурет? Не қылған? Қайдан келген сурет? Мағжан жанталаса жердегі суретті көтеріп көз жүгіртті... Суретте, әкесі Бекен, анасы Гүлсім және өзге туыс-тамырластары. Сезімі жүрегіне дүре соққан кез осы. Фотосуретте көптеген адамдардың арасында бір түсініксіз бейне көрінді. Кара пальто, кара шляпа және мұртты.

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ОҢЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚИЯЛ КӨКЖИЕГІ

15

ҚАЗАҚ

БІР РӨЛ - БІР АКТЕР

Кешқұрым. Айнала жым - жырт. Кеңет Елордамыздағы Абылай хан көшесі бойындағы қайындармен сырласып, тілдесіп, әрі мұндасып жүріп келе жатқан Мұқағали Мақатаевқа көпшіліктің көзі түсті. «Апырай, бұл нағыз ақынның өзі ме?» - деп тандана қарап, әрбір іс - әрекетің, кимыл қозғалысын назардан тыс қалдырмай ел - жұрт бақылады. «Иә, соның өзі ғой» дегендей барлығы ішкі түйсіктерімен кеңесе бастады. Ал, аздаған уақыт өткенде әлгі пенде қос алақанына тал бойынан үзіліп жерге түскен бір жапырақты алып, соған көп қарады. Жасыл желекке оранған жапырақтың дәл ортасындағы күре және одан тараған жан - жағындағы тамырларға аса қатты мән берді. Содан біраз тұрып басын шайқады да, ары қарай кете барды. Ал үйіне аптығып келе салысымен адам анатомиясы кітабын ашып, парақтарын ақтарып, жүректің суреті салынған бетті тауып алды да, оған бар демін қойып, мұқият зерделеді. «Бұл қалай болғаны, қызық ә, жапырақ пен жүректің құрылысы бір - бірінен аумайды екен - ау» - деп, әлдекімге бірдене айтқысы келді. «Енді ұққандаймын, иә, енді ғана ұққандаймын» - деген сөзін қайталай берді. Осы тұста қаланың ажарын келтірген табиғаттың бір бөлшегі жас қайындарға терезенің арғы жағынан қарады да:

Жапырақ жүрек жас қайын!

Жанымды айыр бастайын.

Сен адам бола бастасаң,

Мен қайын бола бастайын.

Келісесің бе, жас қайын? - деді де,

Бар жоғы мәнде бір жүрек,

Ол өлсе - мәңгі кеткенім.

Сендегі семсе мың жүрек

Келгенде жасыл көктемнің,

Тірілер қайта дүркіреп - деп, ойға шомып ұзақ отырды бір орында. Бұл адам шындығында нақ ақынның өзі емес еді. Ол Мұқағалидің бейнесін жасап шығаруға ақынның ғаламын барынша танып білуге, зерттеуге ұмтылған Қаллеки театрының актері Жанқалдыбек Төләнбаев болатын. Осыған дейін Мұқағали неге жас қайындарға мұнын шақты деп, түсіне алмай жүрген еді. Бүгін міне, соның жауабын тапты. Шешімсіз сұрақтың шешімі табылды. Жыр алпауыты өмірден баз кешкенде қоршаған ортасымен үндескенін сезді. Ұғынды. Білді. Актердің бұл рөлге келу тарихы былай басталған еді. Серік Тұрғынбекұлы талай жыл Мұқағали туралы тартымды туындыны дүниеге әкелуді арман етіп жүреді. Бірақ, М. Мақатаевтің мазмұнды кескінін шығаратындай оған ұқсас бейне көпке дейін кездестіре алмай жүреді. Бірақ, күндердің бір күнінде Астана қаласындағы Қалибек Қуанышбаев атындағы қазақ Мемлекеттік академиялық музыкалық драма театрына сәті түсіп келгенде, Жанқалдыбек Төләнбаевті көреді. Сөйтіп, оның бойынан Мұқағалиға тән бітімді байқайды. Осы бір жайттан кейін С. Тұрғынбекұлы қанша мерзім толғана жүріп өмірге тынғылықты жана шығарманы әкеледі. Міне, осылайша оның көптен бергі арманы жүзеге асады.

Иә, әйтеуір арман алдамады. Пьеса жазылды. Ендігі кезекте тек қана поэтикалық драманы сахнаға шығарып, көрерменге ұсыну керек еді. Ақынжанды автор осыны ойлана келе, атакты режиссер, КСРО және Қазақстанның халық артисі, Халық қаһарманы, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, марқұм Әзірбайжан Мәмбетовтің театр сахнасына қоюына ұсыныс жасайды. (Ә. Мәмбетов ол кезде Қаллеки театрында бас режиссер әрі көркемдік жетекші қызметін атқаратын). Мақтан тұтар тарлан оның тілегін мақұл етеді. Ұсыныс қабылданды. Бірақ ақынның рөлін кім кескіндейді деген сынды сұрақ туындайды. Сонда Серік Тұрғынбекұлы: «Мен өз геройымды тауып қойғанмын, сіздерде «Жан» деген артист бар екен ғой. Сол ойнайды» - деп тіл қатады. Сөйтіп бұл рөлге бірінші құрамда Жанқалдыбек Төләнбаев, екіншіге ҚР «Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығының иегері Сырым Қашқабаев бекітіледі. Дегенменде, сөл кейінірек Сырым бұл рөлді толықтай Жанқалдыбектің жеке иелігіне табыс етеді. Осылайша өнер адамдарының өзара түсіністігінен кейін барып, әлемге аты шыққан Әзірбайжан Мәмбетов пьесаны өзі емес, ізбасары, режиссер Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Болат Ұзақовтың сахналауына ниет танытады. Дарын иесі оны жөн көріп, қызу дайындыққа кіріседі. Содан бастап әрбір сахнагер барынша ізденіс талпыныс қамына дем

қояды. Дайындық өрекеттер кезінде бәрінен уыр соққаны әріне басты кейіпкерге екені мәлім. М. Мақатаев бейнесін сахнаға шығару оңай шару емес. Оның көзін көрген адамдарда арамызда жүр. Сондықтан алғашында Ж.Төлжанбаевтің көңілінде қорқыныш болды. Осы қорқыныштың қарқынын басу үшін ол жанымен жақсы істерге ұмтыла, талантымен тер төге ештеңеге қарамастан жұмысына белсенді кіріседі... Еңбектен жүріп тылсым құпияларға да тап болады.

Премьераға дайындық үдей түскен шақ. Ж. Мүфтиұлы қиял құшағымен үйіне келеді. Содан барып пьесаны ашып, ондағы әрбір өлеңдерді мұқият оқи бастайды. Ал:

Түні бойы түйсік салып түрткілейді үрейім,

Таң атқанша не болады, оны қайдан білейін.

Бүкіл адам баласына тек жақсылық тілейін,

Ортасында солардың ойнап - күліп жүрейін. - деген жырын беріп, шабыттана түнімен жаттап шығады. Дәл ертесінде Америка мен Ирак арасында соғыс басталады.

Бұл жайттардың барлығы Ж.Төлжанбаевқа М. Мақатаевтің жанын терең түсінуге септігін тигізді. Сөйтіп, бірнеше айлық дайындықтардан кейін 2003 жылы «Мұқағали» пьесасы Болат Ұзақовтің режиссерлігімен сахнаға жол тартып жұршылықтың назарына ұсынылады.

Спектакльдің алғашқы тұсау кесерінде зиялы қауым өкілдері М.Мақатаевтің көзін көрген ел ағалары көп жиналды. Қойылым аяқталғаннан кейін Шерхан Мұртаза, Әбіш Кекілбаевтар театр сахнасының төріне еріксіз шығып кете, ақынның өмірінен естеліктер айтып, оны естеріне алып, көңілдегі шерін көрерменмен бөліседі. Ал мұзбалақ ақын Мұқағалидың ең аяулы қарындасындай болған аяулы ақын марқұм Фәриза Оңғарсынова көпке дейін орынынан тұрмай Жанқалдыбек - Мұқағалиға ұзақ қарап қос көзіне жас алған еді сонау өткен шақта. Қойылым көрермен, зиялы қауым тарапынан үлкен құрметке ие болғаннан соң дәл сол жылы театр ұжымы Қостанай қаласына барып І. Омаров атындағы облыстық драма театрының сахнасында тілге тиік етілген спектакльді жергілікті жердің тұрғындарының назарына ұсынған болатын. Сол кездегі хатшының сахнасынан кейін күнделіктегідей емес, Мұқағали көрермен алдына жылап шықты. Спектакль бітісімен Қостанай театрының режиссері болған марқұм Жамбылбек Есенбеков Жанқалдыбек отырған грим бөлмесіне кіріп: «Айналайын, сен әлгі хатшыдан кейінгі орын алған көріністе жылап шықтың ғой, солай жаса деп, саған біреу айтты ма, жоқ әлде өзіңнің ойлап тапқаның ба?» - деді. Актер «Жоқ, маған дәл солай ет деп, ешкім айтпады. Аяқ астынан сол жерде болған жағдай ол» - деп жауап қатты. Сонда режиссер: «Өте дұрыс болды. Мен Мұқағалидің жаңағыдай Алматы қаласындағы Панфилов көшесі бойымен жоғары қарай, Опера театрына бет алып егіле жылап бара жатқанын көргенмін. Сен сол шақтағы, Мұқағалиді көз алдыма айнытпай әкеле алдың!» - деп, Төлжанбаевтің талантын танып құшақтайды.

Өнерпаз бұдан басқа бірнеше рет өз тарапынан қойылымға өзгертулер енгізіп жаңғыртқаны бар. Мысалға спектакльдің соңына қарай ақынның ауруханаға түсіп қалатын кезінде Лашыннан су әкеліп беруіп өтінеді. Сол тұста аздаған үнсіздік орын алып қалушы еді. Осы бір олқылықтың орын жабу үшін Төлжанбаев бірде «Иіскейін» әнінің алғашқы шумақтарын әуенге салып айтады. Осыған куә болған театртанушы Еркін Жуасбек: «Ғажап, бүгін Мұқағали ән салды» - деп өнерпаздың тапқырлығына тамсана ыстық ықыласын білдіреді.

Бұның барлығы артистің дарынының арқасы. Төлжанбаев Мұқағалидің әлеміне терең бойлай білген жан. Әрбір өлеңдерін сахнада түйсігімен сезіне оқиды. Апудан туындаған жырларын қызбалана, Жаратушыдан жәрдем сұрар алдындағыларды сабырмен, табиғатқа арналған өлеңдерді лирикалық нақышқа салып мәнерге келтіре көмейінен төгілтеді. Бұл оның шеберлігінің нақты қалыптасқанын, сондай-ақ оқу техникасын жақсы игергенін аңғартады. Тіптен көзқарасы, шабыт адамының эмоциясында дәлме - дәл келтіре білген.

Әрдайым Жанқалдыбекті көрген сайын Мұқағалидың тірі бейнесімен жолыққандай болатын жұрт, оның дарынын бағалай беретіні күмәнсіз. Шығыстан шыққан өнерпаз Төлжанбаев Жанқалдыбек Мүфтиұлы Мұқағали рөлі арқылы өзінің табиғи талантын бәрімізге дәлелдеп жүр...

ҚАЗАҚЫ ШАХМАТ

Ой - толғам

Астана қаласы «Астаналық базары» (Артем) екінші қабаттағы әшекей-бұйымдар сататын дүкен. Ішіне кірсең көз сүрінер суреттер мен қазақы құндылықтарға толы тұтынушылық тауарлар. Оюлы кілемшелер, өрмелі қамшылар, кестелі тақиялар, шапандар, домбыра мен канжар, керек десең шоқпар, тостаған, астаулар да бар. Кенет киізден қалташа болып тоқылған ағаш шахматқа көзім түсті. Үстіңгі сарбаздар да қазақы пішінде. Каролі - желбегей шапан киген, кәдімгі үшкір сақалды қазақтың шалы. Ферзасы - оюлы камзолда, аппак кимешек киінген алаштың әжесі. Бір сызық бойы ғана сырғитын қос түйе сол үйдің екі келіні немесе қыздары сияқты. Ал, екі ат - қос ұлы, әйтпесе күйеу балаларындай. Қос арба да екі шетінде камал болып қасқайып тұр. Және алдыңғы қатарында қазақ бешпетін киген сегіз ұлы тізілген. Демек, тұтас бір отбасын бейнелеген. Негізінде шахмат тарихи ойын. Түсінгенге жаугершілік жорық пен жойқын соғыс, қырағы қолбасшылыққа толы қақтығысты күдіретті ойын. Ойынның негізгі мақсаты - карольдің амандығын сақтай отырып қарсыласын жеңу, озық соғыс тәсілін жүргізу. Осы мүддеде ферзаның атқарар орыны ерекше, құдды соғыс алаңында қол бастаған жүзбасы, мыңбасы яғни қолбасшы санатында. Ол өте қырағы, әрі ең батыр, карольдің қолынан келмеген қаһармандықты атқарып, атой салып шеп бұзып, камал алатын, көзсіз батырлық пен дарабоз күш иесі. Шындығында кароль шарасыз, өте әлсіз, басқалардың қорғауын қажет ететін, бір жүрген бейшара. Ал, сонда осы қазақы шахмат нені аңғартады? Нені көрсетіп? Нені көксейді?

Сонда шахматты тарихи тұрғыда бағамдасақ, осы ойын үлгісі қазақтың баһадүр батырлары мен алпамыс, жалаңтөс, хандарын қайда қоймақ. Елім деп еңіреп, жерім деп жауға шапқан жаужүректерді қатынның қолтығына паналатып, іргесін жағалатып қойғаны өрескелдік қой. Қатын жолда, бала белде деп, ұлтарақтай жерін білектің күшімен, найзаның ұшымен қорғаған алаштың арына таңылған мін, жағылған күйе емес пе? Ардақты елдің аруағына түкіргенімен пара-пар ғой. Сонда қазақ дизайнерлері мен қол өнер шеберлері білімсіз бе? Жетесіз бе? Намыссыз ба?

Бұл, не масқара? Кім жобасын сызып, кім жасаған? Бұл сорақылық барлық қазақтың еркек кіндігін қорлағандық қой! - деп, сатушы қазақ қызына дүрсе қоя бердім.

- Не поняла? - деді, бетіме ежірейіп.

«Сол қалпы түсінбей қалғыр» - дедім де, ызаға булығып, кете бердім. Қазаққа қазақша түсіндіре алмағаныма емес, шахматтың шатпағына шамдандым. Осындайлар ғой еркек біткеннің еңсесін езіп отырған. Онсыз да ұсақталып Абылайдың түсіндей бақа-шаян болып бара жатқан ұлтымның табанда тапталғаны осы емес пе?

Дегенмен, бұл дизайн үлгісі бүгінгі қоғамның бейнесін ашып, кескінін шынайы көрсеткендей. Айтпағым расымен де әйел заты билікке араласқаннан бері, ер адамдарға өктемдік жүргізіп, айтағына айдап, жетегіне жүгіртті-ау. Ащы да болса шындық, бүгінгі таңда қаншама отбасы әйелдің еңбегімен күн көріп, бұрымдының билігімен күнелтіп отыр. Ал, кейбір күлімкөздер аналық мейрімнен мансапты бағалы санап, биліктің билігі болғаны өтірік те, жасырын емес қой. Амалым нешік? Аналық абыройдан, ала бөтен атақты, ақшаны, басқаны жоғары санағасын бесіктегі тәрбие не болмақ?! Көшіміз бұзылып, керуеніміз күйреме екен! Ойланайық ағайын...

Нұрислам Абдил

ДОРОГУ МОЛОДЫМ!

Вот и закончился очередной учебный год!

Для кого-то он стал первым в нашем университете. «Отстрелявшись» на зимней сессии, первокурсники заслужили право называться Настоящими Студентами. Теперь же, спустя полгода, уже точно никто не осмелится насмешливо кинуть вслед: «Абитура - дура!» Что ж, справедливости ради, нужно сказать, такое прошли все перваши. Зато теперь молодые Настоящие Студенты ходят важные и смелые, беседуя с профессорами наравне. Или бегают за ними в поисках хорошей оценки. Может, кто-то даже «пасёт» преподавателя за дверью закрытого кабинета в надежде получить заветные 100 баллов. Ах, это сладкое слово «Отличник»! Ради высокого GPA чего только не сделаешь иногда! И конспекты всего семестра за ночь перепишешь, и в столовую не пойдёшь, и рубашку новую купишь на экзамен. (Всё это услышано в коридорах Шабыта!) Да всё это такие мелочи, нам, студентам, это как раз плюнуть!

А некоторые из нас уже заканчивают четвёртый курс и выпускаются. Сейчас в изнеможении дописывая последние страшицы дипломной или доучивая сложные места программы, выпускники вспоминают беззаботные годы студенчества. Они прошли тернистый путь от абитуриента до выпускника, грызя гранит науки: учили конспекты по философии и истории, зубрили стихотворения по казахскому и русскому языкам, чертили графики по экономике. Но всё это так безобидно перед словом «Специальность». Кое-кто из нас любил и «обожал» гармонию, кто-то считал избранной и «боготворил» историю театра, кому-то в сладких снах и ночных кошмарах приходила теория любого из искусств. Все мы такие разные и такие похожие. Но, думается, сходимся мы в одном наверняка: на нашем курсе учиться было чрезвычайно интересно и до ужасного весело.

Так, последний в этом академическом году номер мы посвящаем всем выпускникам КазНУИ. Именно в наш год поступления в университете объявили набор на новые специальности, были получены дополнительные гранты, открыл свои двери Шабыт. Главным же достижением, на наш взгляд стало объединение. Да, именно, объединение! Оно видно повсюду. Наши актёры снимаются в фильмах наших же молодых режиссёров, музыковеды и искусствоведы нашли единую площадку для обсуждения, инструменталисты и художники стали моделями, примерившими на себя творения дизайнеров и гримёров. Все мы, различные по природе и убеждениям, общаясь с однокурсниками других факультетов, смогли открыть в себе новые грани и таланты. Это ли не прекрасно?!

В этом номере вы сможете найти мнения о выпускниках наших преподавателей, принять пожелания удачи от своих друзей и братьев по несчастью и увидеть результаты нашего общего творчества.

Отдельно хочется сказать о первых выпускниках КазНУИ по специальностям «Операторское искусство», «Искусствоведение» и «Педагог-хореограф». Вы - первые ласточки, по полёту которых, думается, будут судить мастерство ваших педагогов. Так, дерзните и летите далеко ввысь!

Дорогие выпускники! Желаем вам без проблем сдать все экзамены, получить все печати на обходном листе и, наконец, получить долгожданный диплом о высшем образовании! Дорогу молодым!

СОДЕРЖАНИЕ

Слово редакции «Дорогу молодым!»
19 стр.

Содержание
20 стр.

Art gallery: счастливые воспоминания выпускника
21-26 стр

Наши последние новости
22-23 стр.

Даулетбак М. Т.:
«Подарки фортуны»
24-25 стр.

Талгат Тайшанов:
«К столетию И. М. Тынышбаева»
27 стр.

А. Габдрашитова:
«Шедевры из коллекции»,
К. Хамитова:
«Сотри случайные черты»
28-29 стр.

Л. Бекболатова: «Astana Piano Passion»
30 стр

Е. Лумпов: новые стихи
31 стр.

ҚАЗАҚҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ART GALLERY

21

СЧАСТЛИВЫЕ ВОСПОМИНАНИЯ ВЫПУСКНИКА

Дорогие операторы! Предлагаем вам вспомнить счастливые годы студенчества!

Сүлеев Болат Қалиұлы
(1953 - 2011)

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

Майские праздники

На площади «Қазақ елі» в Астане 1 мая в День единства народов Казахстана прошли народные гуляния. В этот день астанчане и гости города смогли поближе познакомиться с культурой разных народов проживающих в нашей стране и попробовать национальные блюда. Также прошёл концерт, на котором выступили отечественные и зарубежные певцы.

Военный парад, посвященный Дню защитника Отечества, состоялся в Астане 7 мая на площади «Қазақ елі». К участию в мероприятии были привлечены парадные расчеты Министерства обороны, Министерства внутренних дел, Министерства по чрезвычайным ситуациям, Пограничной службы Комитета национальной безопасности и Республиканской гвардии Республики Казахстан, а также военная техника и авиация Минобороны, МВД и МЧС РК.

По всему Казахстану и в столице, в частности, прошёл ряд мероприятий, посвященный Дню Победы. Это встречи с ветеранами, концерты, праздничные программы. Так, 6 мая в 11.00 во Дворце Независимости состоялась встреча памяти с ветеранами Великой Отечественной войны. 8 мая в 17.00 во Дворце Мира и Согласия был организован праздничный концерт, посвященный Дню Победы. 9 мая в 19.00 на Городской площади перед акиматом прозвучали песни военных лет в исполнении

Astana Fashion Days

7, 8 мая в Астане во Дворце Независимости прошли Дни моды - Astana Fashion Days. В рамках мероприятия прошел первый Казахстанский Конкурс Молодых Модельеров Казахстана, являющийся отборочным региональным туром Международного конкурса молодых модельеров «Русский Силуэт», проходящий ежегодно в г. Москва. Конкурс был организован Продюсерским центром «FASHION-STARS KAZAKHSTAN». Первый конкурсный день представил коллекции 20 молодых дизайнеров. Каждая коллекция была оценена компетентным жюри, в состав которого входили известный украинский дизайнер Андре Тан, директор московского продюсерского центра «FASHIONSTARS» Тереза Волина-Карпова, известный российский модельер Елена Ленская, московский режиссер-постановщик шоу-показов мод, мастер дефиле Валентин Сафин и Директор продюсерского центра FASHIONSTARS KAZAKHSTAN Фарида Раева. Второй день мероприятия содержал в себе конкурс визажистов и самую ожидаемую участниками и зрителями часть мероприятия - церемонию награждения лучших моделей и дизайнеров.

Первое и второе места в конкурсе молодых модельеров заняли Адиля Жумабаева с коллекцией «La reau le chagrin» и Жулдыз Джуматаева с коллекцией «Екпін» соответственно. Именно они будут представлять Казахстан на Международном конкурсе «Русский силуэт» в Москве, в Гостином Дворе.

Победитель в номинации «Сценический образ» - коллекция «Пробуждение» Зайры Бляловой.

Завершал конкурс молодых модельеров показ известного украинского дизайнера Андре Тан, который

представил свою новую коллекцию сезона Осень-Зима 2014-2015 под названием «Сказки»

Практическая работа № 2

Студенты I и III курсов специальности «Операторское искусство» имели возможность пройти производственную практику на съемочной площадке нового казахстанского сериала «Астана, любовь моя».

Преподаватель «Кафедры «Кино и ТВ» Талгат Тайшанов отметил значимость этой практики: «На производственной практике наши студенты имели возможность реализовать полученные знания во

КАЗАХ УЛТТЫҚ ОНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

время учёбы в КазНУИ. Начинающие операторы получили неоценимый опыт работы в съёмочном коллективе и со съёмочной техникой».

Студенты 3-го курса Жадира Ислам и Александр Шунькин поделились своими впечатлениями «Съёмочный процесс организован профессионально. На верхних этажах павильона находится звуковой пульта, где звукорежиссёры пишут чистовой звук. Недалеко находится световой пульта. Нам показали комнату, где видеоинженеры управляют техническими параметрами всех съёмочных камер. Во время прохождения практики нам доверили стоять за камерой и снять некоторые кадры фильма. Мы получили большое удовольствие и опыт. Хотелось бы почаще проходить практику на подобных проектах. Это очень полезно для нас - будущих операторов кино и ТВ».

Свой Жан-Люк Годар

У нашего студента Евгения Лумпова теперь есть свой Жан-Люк Годар. И не простой, а золотой! Фильм «Новый свет» Евгения завоевал Золотого Жан-Люка в номинации «Киноэссе» на V международном фестивале авторского кино «КиноЛИКБЕЗ». Фестиваль прошёл с 14-17 мая в г. Барнауле, где Евгений Лумпов, Сардор Салиходжаев (оператор фильма) и Александра Поршнева (ассистент режиссера) представляли наш город и университет. География фестиваля достаточно широка. Свои фильмы представляли режиссеры с Германии, Франции, Италии, Швеции, США, России. Помимо Евгения нашу страну представлял в номинации «Полнометражное игровое кино» фильм «Строители» Адильхана Ержанова, который принес режиссеру второго Золотого Жан-Люка. Искренне поздравляем Евгения и ребят с большой победой!

р. с. По следам фестиваля в рамках показа киноклуба «КиноМуза» пройдет показ фильмов-победителей фестиваля. Следите за афишами!

В Казахском национальном университете искусств прошла «Ярмарка вакансий»

29 апреля 2014 года в Казахском национальном университете искусств состоялась ярмарка вакансий. На нее пришли потенциальные работодатели, которые смогли взять к себе на работу заинтересовавших их выпускников. Такая ярмарка стала здесь уже традиционной.

В преддверии ярмарки вуз разослал потенциальным работодателям информационные письма с просьбой обозначить наличие вакантных мест. В результате поступили заявки на 374 вакантных ставок в организациях культуры и образования различных регионов республики, в том числе и из сельской местности. По словам руководства университета, ежегодно число работодателей, желающих работать с вузом, растет. В этом году в ярмарке вакансий приняли участие представители Дворца школьников им. М. Утемисова, Государственного казахского академического музыкально-драматического театра им. К. Куанышбаева, театра кукол, театра «Жастар», детских музыкальных школ и школ искусств г. Астаны и др.

Значение ежегодно проходящей в КазНУИ ярмарки вакансий трудно переоценить: для выпускников – это способ найти достойное место работы, а для работодателей – подобрать квалифицированные кадры.

ПОДАРКИ ФОРТУНЫ

*Заведующий кафедрой «Искусство эстрады», профессор
Даулетбак Майра Турлыбековна*

- Майра Турлыбековна, здравствуйте! Расскажите, как прошёл этот учебный год для кафедры «Искусство эстрады»?

- Добрый день! Этот учебный год для нашей кафедры является еще более насыщенным и удачным, нежели предыдущие. С самых первых дней было очень много концертных выступлений на мероприятиях университета, где студенты кафедры непосредственно участвовали. В первую очередь, это «красные» и праздничные дни календаря: «День знаний», «День учителя», «Новый год», «Наурыз!», «8 марта - праздник весны!», «Ярмарка вакансий», «9 мая - день Победы!».

- Как нам известно, на кафедре есть две специальности: вокальное и исполнительское искусство. Связаны ли специальности в творческой работе?

- Если быть точными, на базе кафедры есть три специализации: «Эстрадный вокал», «Артист эстрадного оркестра» и «Композитор, эстрадный аранжировщик». В творческой работе связаны все специальности, так как одно невозможно без другого. Все студенты помогают друг другу. К примеру, инструменталисты всегда рады помочь вокалистам в музыкальном сопровождении. Безусловно, на зачётах экзаменах, совместная работа учитывается. Живой звук всегда имеет преимущество перед фонограммой. В связи с этим оркестр и инструментальные ансамбли очень важны для исполнителей-вокалистов. В этом наши студенты молодцы!

- Каковы достижения студентов кафедры?

- Студенты порадовали своими успехами в учёбе: есть профессиональный рост. В доказательство сказанному могу привести победу на международном конкурсе «Colibri», прошедшем 23 ноября 2013 г. в Лос-Анжелесе (США). Там Абуов Орынбасар, студент 3 курса специализации «Эстрадный вокал» стал обладателем Гран-при. Помимо этого нам очень важны достижения студентов на республиканских конкурсах. На республиканском конкурсе «Жас қанат» в апреле этого года студент 3 курса Қарабалиев Нурсултан занял 2 место, класс старшего преподавателя Воловиковой И. Н. (от ред. - об этом знаменательном событии мы писали в прошлом выпуске журнала «Шабьт»). В весеннем семестре также есть радостные новости: 2 место на республиканской предметной олимпиаде, которая проходила 25 марта 2014 г. в КазНАИ им. Т. Жургеня (г. Алматы) заняла студентка 3 курса Мухаметжанова Сауле, класс преподавателя Аскаровой М. А., а также 3 место по специализации «Артист эстрадного оркестра» получил Ұлықпан Ғалымжан (саксофон) с группой в составе Тугаева Данияра (фортепиано), Ожекенова Еркебулана (бас-гитара), и Айгубекова Өркена (ударные инструменты), классы старших преподавателей: Пузанкова Д. В., Шевченко Ю. Ю., Еңсеп К. З.

- Какие концерты этого года Вы бы хотели особенно выделить?

- 30 апреля является международным днем джаза, этому событию посвящены участие на международном джазовом фестивале в г. Алматы студенческого бигбенда под руководством доктора музыки Еңсеп Карима Зейнетоллаұлы, а также отчетный сольный концерт в зале Ф. Шопена в Шабьте,

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

прошедший с полным аншлагом 29 апреля 2014 г.

- Какова цель кафедры на данный момент? Ожидаются ли изменения на базе кафедры? Расскажите о ваших дальнейших планах.

- Цель кафедры – открыть «Театр эстрады», где все студенты и преподаватели могли бы раскрыть весь свой потенциал в развитии этого жанра. Детали ещё оговариваются, но задумка всем понравилась. Дальнейшие планы у нас грандиозные! Планируем в сотрудничестве с кафедрой «Театр, кино и ТВ» записать репертуар наших студентов, выпустить видео-клипы. Думаю, это будет очень интересно, поэтому с нетерпением ждём следующего учебного года!

- Так как настоящий номер посвящён выпускникам - 2014, расскажите, пожалуйста, о выпускниках кафедры «Искусство эстрады». Насколько, по-Вашему, они «выросли»?

- Выпуск 2014 года является восьмым для нашей кафедры. Конечно же, каждый выпуск неповторим, индивидуален. Выпуск этого года – самый большой в истории нашей кафедры. Университет заканчивают 15 студентов. Удивительно, но среди вокалистов всего одна девушка Гусбулатова Гульмира, остальные все юноши. Говоря о Гульмире, нужно отметить, что девушка прекрасно исполняет джазовый репертуар. Приходите на государственный экзамен, он будет проведён в виде концерта. Надеюсь, вам понравится!

- Большое спасибо за приглашение. И в заключение Ваши пожелания выпускникам университета.

- Всем выпускникам нашего университета желаю новых творческих побед и удачи! Пусть всем всегда улыбается фортуна!

Беседовала Камила Габдрашитова

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ФОТОАППАРАТ И ПУАНТЫ

В этом году заканчивают своё обучение студенты первого набора в нашем Университете по специальностям «Операторское искусство» и «Педагог-хореограф». Мы представляем вашему вниманию работы оператора выпускного курса Билялулы Мурата, запечатлевшего на своих снимках грацию студентки факультета «Хореография».

КАЗАХУЛТТЫҚ ОНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

К СТОЛЕТИЮ ИСКАНДЕРА ТЫНЫШБАЕВА

В этом году 9 мая культурная общественность Казахстана отметила 100-летие со дня рождения Искандера Мухамеджановича Тынышпаева, первого профессионального кинооператора-казаха, Народного артиста Казахстана, члена Союза кинематографистов РК и СССР.

Творчеству И. М. Тынышпаева принадлежит целый ряд высокохудожественных игровых и документальных фильмов о жизни Казахстана, тысячи фотошедевров. Он прошел путь от кинооператора до режиссера авторских фильмов, первым в казахском кино начал делать трюковые съёмки. Его называли аксакалом казахского кино и телевидения, поскольку он вместе с Шакемом Аймановым, Мажитом Бегалиным, Кеңбаем Кожабековым, Оразом Абишевым и другими корифеями казахского кино активно участвовал в становлении и развитии национального кинематографа. Он стоял у истоков создания студии «Казахтелефильм», где долгое время работал главным оператором. Им создано свыше 10 тысяч сюжетов для киножурнала «Советский Казахстан».

Как педагог и наставник, он воспитал целую плеяду кинематографистов, среди которых В. Белялов, Ю. Литвяков, Е. Ахметов, Г. Шалабаев, М. Ибраев, А. Шорабаев, Б. Нусипбеков и многие другие.

Своим пытливым взглядом Искандер Мухамеджанович безошибочно определял тех, из кого мог бы получиться хороший кинооператор. Когда сейчас говорят, что казахские кинематографисты грамотно делают композицию, все понимают, что это его уроки. Он учил строить кадр, видеть в нем некую тайну, которую нельзя выразить словами или музыкой. Ее, эту особую тайну, специалисты называют еще чувством пластического секрета.

«Операторская работа очень тяжелая, но не потому, что камера тяжелая, а командировки часто изнурительные. На человеке с камерой лежит ответственность перед будущим и настоящим» — так великий оператор видел свою профессию.

Не всегда судьба была к нему благосклонна, но из всех испытаний он выходил победителем, негибимым, честным человеком, отдавая кино свой талант, мастерство и творческий опыт. Отец оператора, Мухамеджан Тынышбаев, по ложному доносу был арестован. В 1937 году его расстреляли как врага народа. Этот факт, конечно, повлиял на жизненный путь оператора. Искандер Тынышбаев вместо того, чтобы отправиться на съёмки в Испанию, был арестован и на десять лет отправлен простым землекопом на Беломорканал. Но никогда Искандеру Мухамеджановичу Тынышбаеву не приходило в голову отречься от родного отца.

Из воспоминаний дочери Искандера Мухамеджановича Елены Тынышбаевой: «Незадолго до смерти он нас сестрой позвал к себе. Вручив каждой из нас по свернутому листочку бумаги, сказал: «Девочки, я отдаю вам самое дорогое, что у меня есть. Это то, ради чего я боролся много лет и жил. Я вам отдаю документ, который, возможно, послужит вам спасением». Это была справка о реабилитации Мухамеджана Тынышбаева...

Человек с кинокамерой, легендарная личность, он оказал огромное влияние на всю культурную жизнь республики. Его глубокая интеллигентность, патриотизм, желание показать всю красоту и неповторимость родного Казахстана вызывали к нему всегда уважение, народную благодарность и любовь.

В связи с юбилеем Искандера Мухамеджановича Тынышпаева, Союз кинематографистов Казахстана совместно с киностудией «Казахфильм» им. Ш. Айманова выступил с инициативой присвоить имя Искандера Тынышпаева Технико-экономической Академии кино и телевидения в г. Алматы.

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

«Шедевры из коллекции» как прощальный подарок

Международный день музеев празднуется 18 - го мая во всём мире с уже с 1977 года. В связи с этим в Музее современного искусства прошла выставка «Шедевры из коллекции». На выставке были представлены картины, которые составляют золотой фонд музея. В него входят работы мастеров изобразительного искусства Казахстана, стран СНГ и республик Дальнего зарубежья.

В экспозиции представлена работа «Вид на горы из парка культуры» первого профессионального художника-казаха Адильхана Кастеева. Также на выставке были вывешены пейзажи других не менее известных мастеров изобразительного искусства - Ж. Шарденова, А. Исмаилова, Б. Щербакова.

Из всех жанров изобразительного искусства я больше всего люблю портрет. Поэтому на выставке моё внимание привлекли портретные изображения. Изображение портрета - это не только сходство человека, но и стремление передать состояние души и черт характера. В этом жанре на выставке были представлены картины Ж. Шарденова «Портрет народного артиста КазССР С.Кожамкулова», А. Черкасского «Портрет М. Ауэзова» и др.

В экспозицию входят известные картины, которые по названиям вспомнит каждый: «Песня чабана» М. Кенбаева, «На земле дедов» К. Тельжанова, «Сарбазы Амангельды» П. Зальцмана.

Посетителям музея сообщили, что данная выставка является прощальной. На мой вопрос: «Где теперь ценители искусства смогут вновь полюбоваться произведениями мастеров живописи, графики и скульптуры?», сотрудники музея не ответили. Известно лишь, что коллекция музея передаётся в новую картинную галерею г. Астаны. Стало немного грустно, но, как известно, перемены - к лучшему. Уверена, что нас ждут не менее интересные выставки, а картины и скульптуры из коллекции получат вторую жизнь в новом экспозиционном зале.

авторская колонка
Амины Габдрашитовой

СОТРИ СЛУЧАЙНЫЕ ЧЕРТЫ

Твой взгляд - да будет тверд и ясен.
Сотри случайные черты -
И ты увидишь: мир прекрасен.
Познай, где свет, - поймешь, где
тьма.

А. Блок

ЦВЕТ! Какая в звуке этом гамма эмоций!
ЦВЕТ! Главная эстетическая составляющая мира, окружающего нас! Именно цвет, и только цвет делает изображение картиной, картину - живописью, эстетически воспринимаемым артефактом, а его - выдающимся произведением. Да, вот такая задача у цвета, ни больше, ни меньше.

Можно сказать коротко и почти ясно: душа живописи - цвет. Душа живописи. Красиво и неясно кем сказано, но в истории искусства это крылатое выражение обрело неоспоримый статус, несмотря на зыбкость элементов, из которых состоит сей эфемерный феномен. Понятно только одно: цвет был, есть и будет главным действующим лицом того мастера, который позиционирует себя живописцем, что есть явное отличие его от других собратьев по изобразительному искусству, к примеру, скульпторов.

Цвет как особая субстанция интересовал ценителей прекрасного с очень давних времен. Еще Платон изучал рассуждал о процессе восприятия цвета и его значении для зрителя в знаменитых диалогах «Федон», «Пир», «Федр», «Парменид». В Средние века цвет как возможность влиять на чувства дополнился неразлучным сотоварищем - светом, который есть эманация Творца. И потому свет сотворил Он, а цвет есть продолжение света и задача у него только одна: подчеркивать совершенство созданного Творцом.

Художники дерзновенного Возрождения открывают для себя эмоциональную силу цвета и форм вне религии. С тех пор появляется возможность выразить в живописном произведении с помощью красок, ставших цветом, интеллектуальное, высоко моральное содержание создателя произведения

искусства, отнюдь не Бога. ЧЕЛОВЕКА, превосходящего своим искусством саму природу!

Новое Время вообще стало приравнять цвет к методу познания! Великий английский эмпирик Джон Локк в трактате «Опыт о человеческом разумении» утверждал, что восприятие цвета заключает в себе черты, присущие двум типам познания - демонстративного и интуитивного. Причем последнее является наиболее достоверным! Великий соотечественник Локка - сэр Исаак Ньютон с помощью несложного и безукоризненного эксперимента окончательно лишил цвет сакрального, символического, мистического содержания. Всего-то с помощью стеклянной призмы, темной комнаты и одного единственного солнечного луча, пронзившего толщу стекла и ставшего на противоположной стороне чудесным цветиком - семицветиком.

Можно немало говорить о том, кто и как продолжил препарировать изначальные семь цветов. Современная наука полагает, что свет и его производное - цвет - есть электромагнитная волна с совершенно определенным волновым нанометровым и герцевым диапазонами, которым соответствует фотонный уровень энергии. Как все славно и научно получилось, объединившись в раздел физики под названием «оптика»! Данный раздел физики способствовал тому, чтобы публика раз и навсегда уяснила следующие базовые понятия:

оттенок (цвет) - название цвета (красный, синий, ...),

интенсивность - уровень концентрации цвета (преобладание того или другого тона);

глубина - степень яркости или приглушенности тональности цвета;

светлота - степень разбеленности (% присутствия в цвете белого и светло - серого тонов);

насыщенность - % присутствия темно - серого и черного тонов;

яркость - характеристика светящихся тел, равная отношению силы света в каком-либо направлении к площади проекции светящейся поверхности на плоскость, перпендикулярную этому направлению;

контрастность - отношение разности яркостей объекта и фона к их сумме.

Всем всё понятно? Не совсем? А непостижимая тайна цвета? Препарирование цвета средствами физики привело к тому, что цвет утратил свою сакральность (тайну, магию, философию колорита в картине). Исчезло обаяние цвета, магия его влияния на эмоции, слезы и радость зрителя, непомерные труды многих поколений художников, источивших десятки кистей в поисках доминантного цвета, подчиненного, протестного и всякого другого, который бы, например, без слов указал на глубину страдания либо счастья, страх смерти либо жажду жизни... А непостижимая тайна цвета осталась, её ищут разными методами и инструментами познать не только художники любых стилей и направлений, но и физиологи, психологи, искусствоведы, семиотики - культурологи. А магия цвета, равно как и само искусство, смысл жизни так и остаются тайной...

Думается, что смысл цвета и света, их философия - за пределами рационального анализа. Цвет дарит нам способность соединить лучшие свои эмоции, чувства, способности и помыслы для того, чтобы ощутить в себе Человека мыслящего разумно, эстетически восприимчивого и стремящегося к свету Истины.

Читай, вдохновляйся, бери кисть в руки и твори, чувствуй и ЖИВИ!

КАЗАХ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

КУЛЬТУРНЫЕ НОВОСТИ 30

ASTANA PIANO PASSION

В прекрасные майские дни столица Казахстана с ошеломительным успехом приняла юных пианистов, в рамках II международного конкурса «Astana Piano passion». Конкурс поддержали аким города Астаны - Имангали Тасмаганбетов и Московская филармония. Художественным руководителем конкурса в очередной раз выступил «легендарный» Денис Мацуев.

Результаты конкурса, участие в котором приняли 30 юных музыкантов из самых разных стран, после второго дня финальных прослушиваний объявил председатель жюри Денис Мацуев. Прежде, чем назвать имена лауреатов, он отметил, что оценивать выступления детей, которые соревновались в трех возрастных категориях, было невероятно сложно.

«Особенно тяжело нам было судить малышей - они все абсолютно фантастически играли. Но и те, кто постарше - тоже серьезные исполнители. Поэтому у нас нет проигравших, и присуждение премий - это во многом формальность», - отметил Д.Мацуев.

Для юных пианистов наиболее сложным испытанием оказался финальный тур - исполнение концерта с симфоническим оркестром. Марк Парфёнов (дипломант), исполнявший тот же концерт Ф.Листа, показал прекрасное чувство оркестра, но сама партия солиста, вероятно от излишнего волнения, не создала впечатления энергии, блеска и яркости.

Максим Максимов (дипломант) исполнял 2 концерт С. Рахманинова. К сожалению, гармоничный ансамбль мы услышали только к финалу. В его выступлении было отличное начало, однако, не всегда хватило глубины звука и свободы. Финал был очень хорош и по темпу, и по упругости. В финале конкурса зал с удовольствием слушал вдохновенное исполнение Алексея Чуфаровского (третья премия). Все грани исполнения, все детали были гармоничны, почти безупречны. К сожалению, мы не услышали чуткого взаимодействия с оркестром. Безусловно, этот пианист играет блестяще, но пока не видит, или не чувствует дирижерской руки.

Великолепным можно назвать выступление Константина Хачикяна (второе место). В нём было всё: и глубокие рахманиновские басы, и звуковая мощь и полнота в первой части; спокойствие, и ясный звук, состояние наслаждения - во второй; и интересная темповая драматургия в финале, когда он перед кодой буквально «повел за собой» оркестр.

Совершенно потрясло публику выступление пианиста из Румынии Александру - Кадмиель Ботак (первое место). Буквально с первых звуков он заморозил зал Легко и полётно, ослепительно! Он прямо «разговаривал» с оркестром. Ни одной «пустой» ноты, всё красиво, ровно, прекрасно.

На торжественной церемонии закрытия аким города Астаны - Имангали Тасмаганбетов пригласил всех гостей на Третий Международный фестиваль классической музыки и конкурс юных пианистов Astana Piano Passion, который состоится в 2015 году.

Ли́ра Бекболатова

Голоса

Я снова слышу голоса,
они зовут меня куда - то,
но лоскутами паруса
и адреса без адресата.

Подкарауленный рассвет
скрывают бархатные шторы.
Затвор, щелчок - дороги нет,
лишь светофоры, светофоры.

Будь середина золотой,
она бы волчьими глазами
не нависала надо мной.
На старт. Внимание. Цунами!

Слепой бушующий поток,
хотя бы каплею последней
на юг, на запад, на восток -
от голосов, от штор, от бредней.

Или на север? К тем простым
мечтам в доверие втереться,
охрипнуть голосом своим,
своим дыханием согреться.

Май

Бросит май к твоим ногам
все бриллиантовые росы,
посвятит себя цветам,
расплетёт ветрами косы.

Закружит погожим днём
в хороводе обещаний,
тронет солнечным лучом
сердце, полное желаний.

И уйдёт твоя печаль,
и моей навеки станет.
Ты не веришь мне, а жаль -
май тебя ещё обманет...

Цветы

Диких ранеток срывая цветы,
май возвращается ветреным утром,
выгнав из города чьи-то мечты,
он пребывает в веселье беспутном.

В тёплых слезах, что не скрывает гроза,
прячутся неба смешные заплатки.
Кто ты? Твои мне знакомы глаза,
в них одиночество прячет загадки.

Может быть, в прошлом, как все говорят,
нас разлучили враги и преграды?
Нет. Просто каждый потерянный взгляд
очень похож на такие же взгляды.

Просто нам не с кем устроить побег,
чтобы к земному приблизиться раю.
Льются цветы, как таяющий снег,
глядя, как я за тобою шагаю.

Ты оглянешься, услышав шаги, -
город затихнет и будет награда:
«Здравствуй», улыбка, движение руки.
Много ли двум одиночествам надо?!

Будем вдвоём выбираться из тьмы,
залитой солнцем, обветренным маем,
жизни храня драгоценное «Мы»,
не повторяясь, не вспоминая...

Диких ранеток букеты пусты,
но в бесконечных полётах высоких
тихо по городу кружат цветы,
будто сближая людей одиноких.

ФОТОАППАРАТ "ЗЕНИТ"
Сейлова Жансүлем
1 курс операторский факультет

ИСТОРИЯ
Аяганов Досжан
1 курс операторский факультет

Астана 2014 жыл.